Časopis pro pěstování mathematiky a fysiky

Věstník literární

Časopis pro pěstování mathematiky a fysiky, Vol. 3 (1874), No. 5, 289--291

Persistent URL: http://dml.cz/dmlcz/123235

Terms of use:

© Union of Czech Mathematicians and Physicists, 1874

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* http://project.dml.cz

Věstník literární.

Kdo se chce poučiti, jak se *nemá* psáti o fysice pro nižší školy, nechť si přečte knihu:

Fysika pro nižší školy,

sepsal *Jan Kopecký*, učitel při měšťanské škole.

Druhé opravené a rozšířené vydání.

Neznáme špatnější učební knihy vůbec a fysikální zvlášť, takže ji tuto jen co *odstrašující příklad* uvádíme, aby se poznalo, jaké nesmysly jest s to napsati o fysice ten, kdo jí nerozumí a při tom není ani schopen správně myšlenky své vyjádřiti. Považíme-li, že *druhé* toto vydání jest podle vyjádření pana spisovatele již *opraveno*, posoudíme snadno, jak asi vypadá první. Nešťastný nakladatel, který tolik peněz vyhodil na literárný škvár tento! Kéž by možná bylo, aby se mohl na panu spisovateli hojiti! Pak by zajisté leckterý mazal nechal spisování knih a učil by se dále. —

Při této příležitosti oznamujeme zároveň, že již dokončena jest

Nauka o kupeckém počtářství,

již sepsal

Antonín Skřivan,

majetník a ředitel kupeckého učiliště v Praze.

Kdo zná navštěvovatele soukromých škol obchodních a nestejnou jich přípravu, bude zajisté velmi spokojen s obšírným dílem tímto; neb tu jest vše od počátku až do konce tak obšírně a důkladně a jasně vyloženo a tak četnými, vhodně volenými příklady objasněno, že každý žák beze vší přípravy, má-li jen dobrou vůli a vytrvalost, všechny druhy kupeckého počtářství snadno si osvojí; při tom jsou všechny výpočty tak přehledně vždy sestaveny, že s největším pohodlím možná průběh jejich sledovati a podstatu pravidla, o němž se právě jedná, ve zvláštním případě chápati.

Abychom bohatost obsahu jakož úplnost spisu poznali, budiž zde *ukazatel* — tak nazývá pan spisovatel, co obyčejně sluje *obsah* — stručně položen.

První díl svazku prvního jedná *o číslování*, druhý *o početním čtevrodruhu*, třetí *o zlomcích obyčejných a desetinných* a čtvrtý konečně *o trojčlence a počtu rozkladním*, čímž široký a pevný

*

základ položen k dílu pátému, v němž se jedná *o počtech procentových*, jakož i k svazku druhému, jehož díl první vykládá *počty cenozpytné na zboží mezi místy od sebe vzdálenými*, druhý rozšiřuje průpravu pojednáním *o řetězovém počtu*,*) *poměrech, srovnalostech, zlomcích sblížených, o mírách a váhách*, načež díl třetí dále pokračuje u výkladu *počtů cenozpytných;* v dílu čtvrtém jedná se pak *o počítání ražených mincí, neraženého zlata a stříbra a zlatého a stříbrného zboží*, čímž jest most připraven k dílu pátému, v němž obsažen výklad *počtu allegačního;* díl šestý jedná *o počtech měnozpytných*; díl sedmý rozšiřuje opět obor theoretický naukou *o mocnění, odmocnění o řadách a logarithmech*, což pak činí základ pro *počítání úroků a lhut pomocí geometrických řad a logarithmů*, kteréž vyloženo jest v díle osmém.

Jak patrno, postupuje pan spisovatel současně v theoretickém i praktickém směru, kterýmžto hluboce promyšleným a zajisté na dlouhé zkušenosti založeným zařízením nanejvýš získala stránka paedagogická této knihy.

Kdo by se chtěl sám bez vůdce v tomto oboru početním vzdělati, tomu budiž kniha tato tak vřele odporučena, jako ji uznávají všichni učitelové počtářství kupeckého; komu by pak se zdála býti rozvláčnou, nechť stále má na mysli, že psána jest beze všech nároků na jistá přípravná studia, že tedy sama sobě chce býti vším.

Konečně budiž ještě poznamenáno, že i zevnější úprava jest důstojná; papír jest pěkný a tisk jasný, čímž se liší od mnohých spisů novějších, které opět se začínají blížiti staré době papíru pijavého a švabachu rozmazaného.

Taktéž budiž zde oznámeno, že již tiskem vyšla

Geometrie pro čtvrtou třídu škol reálných,

již sepsal

Čeněk Jarolímek,

professor při c. k. české vyšší realce v Praze.

„Rozšířením realek vlasti naší v ústavy sedmitřídné, jakýmiž jsou v zemích sousedních již po několik let, nadešla nutnost“, praví pan spisovatel v předmluvě, „postarati se o novou třídu čtvrtou v příčině kněh učebných. Nelzeť v ní naprosto použiti kněh dosavadních, přispůsobených k dřívější osnově vyučování, kterouž byly počátky geometrie deskriptivní položeny do prvé třídy oddělení vyššího.“

*) *Řetězovka* značí křivku zvláštní od Němců Kettenlinie jmenovanou, pročež neschvalujeme volbu tohoto slova pro označení počtu řetězového.

Za tou příčinou sepsal tedy pan prof. Jarolímek podle programu moravského — české osnovy dosud nemáme pro sedmitřídné reálky — tuto geometrii pro čtvrtou třídu škol realných, čímž si zajisté zavděčil ústavy naše mírou nemalou. Neb bez učební knihy nelze se obejíti středním školám, i kdyby se přesně podle ní nepřednášelo; máť žák vždy míti vedlé výkladů professorem podaných takřka v záloze knihu, k níž by se obrátiti mohl při nahodilých pochybnostech.

Jak kniha páně Jarolímkova účelu svému vyhoví, o tom rozhodne teprv zkušenost; neb obsah její založen na zvláštním nedosti jasném znění, že na čtvrtou třídu připadá „Užívání základních čtyř výkonů algebraických k řešení úloh planimetrických a stereometrických. Theoretická a konstruktivní cvičení o nejdůležitějších křivkách rovinných.“ Tolik však možná již s předu tvrditi, že na tomto nevalně omezeném základě vyvedl pan spisovatel velmi sličnou budovu, která vyniká i důkladností vnitřní i úpravou zevnější, takže málo knih školních jí možná postaviti po bok. Co především tu vytknouti nutno, jest zvláštní úsečnost a vědecká přesnost, s kterouž se tu vesměs setkáváme a kterouž se objasní snadno zvláštní vlastnost této knihy, že na málo papíru mnoho látky jest rozloženo a že přeci přehlednost jest u vysoké míře zachována. Na druhém místě pak vytknouti sluší velký počet pěkně vyvedených obrazců, kteréž názorné pojímání věci velmi usnadňují a knize k ozdobě slouží.

Že jednota českých mathematiků, jejímž nákladem spis tento vyšel, ničehož nešetřila, aby zevnější úprava byla co možná nejlepší a že při tom při všem tak nízkou cenu určila, tím zajisté zavděčí se všem žákům, pro něž jest ustanovena kniha tato, a dokazuje zároveň, že se jí nejedná o zisk, nýbrž o důkladné, pěkné a laciné školní knihy.

Konečně oznamujeme, že dokončen jest již český překlad klassického spisu

Úvod do geometrické theorie křivek rovinných,

jejž sepsal dr. *Ludvík Cremona* a do češtiny převedl *Emil Weyr*.

Zvláštního odporučení spis tento nepotřebuje; patříť mezi spisy světové. Mimo to není snad jediného čtenáře těchto listů, který by si překlad tento nebyl zjednal; podle vlastního seznání ustálil se tedy zajisté u každého našeho čtenáře jistý úsudek, o němž nepochybujeme, že jest na nejvýš pochvalný i pro spisovatele pro překladatele i pro vydavatele. *Std.*